

APERITIFF

Publicație oficială a TIFF | #1 | 14-15 English pages

Vineri | 25 mai | 2018 www.tiff.ro

BANCA **BT** TRANSILVANIA®

In momentele de după primirea teribilei vești că fiul său, militarul Jonathan Feldmann, a murit la datorie, Michael nu știe cum să reacționeze. Cine ar ști? Traumatizat, dar deprins cu o atitudine sobră și reținută, el interiorizează cât poate acest moment de cumpănă. E genul de veste care te poate face să nu îți mai revii niciodată. Lior Ashkenazi – probabil cel mai cunoscut actor din Israel la ora actuală – umanizează drama personajului său și pune problema felului în care un părinte simte un astfel de șoc, dar și măsura în care conflictul israeliano-palestinian afectează toți locuitorii unei zone unde conflictul e la el acasă și pare că nu se va termina vreodată. Avigdor, fratele lui Michael, venit într-un suflet să îl consoleze, să se asigure că nu va ceda complet, îl

îmbărbătează, încearcă să fie persoana mai practică, să ia asupra lui o parte din povară. Se gândește la înmormântare, la ce vor spune oamenii, la faptul că vor veni să îi ofere un sprijin moral, un suport, o vorbă bună. Pentru tatăl soldatului, însă, aceste lucruri par acum lipsite de sens. Ele și-au pierdut valoarea, semnificația și ar putea face mai mult rău decât bine.

Din micile detalii ale apartamentului acestui om sfârșit, regizorul Samuel Maoz încearcă să repună cap la cap relația tatălui cu fiul. Michael sună la telefonul lui Jonathan, pentru a-i mai auzi o dată vocea din căsuța vocală. Apoi caută fotografii. Câte nu i-a spus. Câte ar mai fi vrut să facă împreună. În mijlocul teribilelor sentimente, băiatul este surprins în flashbackuri puternice, în pline evenimente

armate. Sunt momente care arată o față extrem de intimă a războiului. O față de obicei trecută cu vederea în astfel de filme. Povestea lui Michael aduce în prim-plan grija unui om pentru aproapele său. În același timp, arată cât de ușor poate fi dată peste cap o existență. Pe neașteptate, el pare să trăiască altceva. Ceva ce nu și-ar fi imaginat niciodată. Un calvar. La fel de neașteptată ca această veste, o alta vine la numai câteva ore distanță. Michael își dă seama cât de fragil e și cât de slab poate fi echilibrul unei vieți. Din astfel de drame se nasc marile răspunsuri, pare să spună filmul, pe un ton deloc patetic, ci mai degrabă ironic și totodată îngrijorat. Profund tulburător, Foxtrot e despre demonii cu care fiecare luptăm. Maoz a primit critici extrem de pozitive și a obținut trei premii importante

la Veneția, printre care și Leul de Argint. Samuel Maoz va fi la **Gala de deschidere TIFF.17 din Piața Unirii** alături de o parte din echipa filmului, prezența acestora fiind doar una dintre surprizele pregătite de organizatori pentru miile de spectatori din Piața Unirii. Foxtrot va fi distribuit în România tot de Transilvania Film.

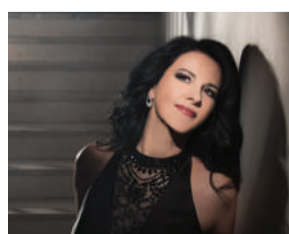
Ion Indolean

La TIFF, puteți vedea filmul duminică 27 mai la Cinema Florin Piersic de la ora 20:45; vineri 1 iunie la Cinema Mărăși de la ora 19:30; și duminică 4 iunie la Cinema City Iulius Mall de la 17:00.

Close-up Bergman
#Bergman100. TIFF îl omagiază pe cineastul Ingmar Bergman la ediția din 2018.

» Pagina 3

Portret
Celebra artistă Angela Gheorghiu va susține, în premieră, un concert pe scena Operei Naționale din Cluj.

» Pagina 4

Interviu
Mihai Chirilov recomandă filmele de neratat din ediția TIFF de anul acesta.

» Pagina 5

Cinematografele TIFF

- CINEMA FLORIN PIERSIC
P-ța Mihai Viteazul, nr. 11
- CINEMA VICTORIA
Bd-ul Eroilor, nr. 51
- CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR
P-ța Lucian Blaga, nr. 1-3
- PIAȚA UNIRII OPEN AIR
(Piața Unirii)
- CINEMA CITY IULIUS
(în incinta Iulius Mall)
- Str. Alexandru Văda Voevod, nr. 53B
- INSTITUTUL FRANCEZ CLUJ
Str. I.C. Brătianu, nr. 22
- CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR
Str. Bucegi
- SOMEȘ OPEN AIR
Plaja Grigorescu
- CINEMA MĂRĂȘTI
Str. Aurel Vlaicu, nr. 3
- UNIVERSITATEA SAPIENTIA
Str. Calea Turzii, nr. 4
- URANIA PALACE
Str. Horea, nr. 4

APERITIFF

Redactor-șef: Radu Meza
Codruța Simina

Redactori: Andreea Bagita
Flavia Dima
Anca Grădinaru
Daniel Iftene
Ion Indolean
Cosmin Popa
Cristi Marculescu

Graphic design: Carmen Gociu
Vlad Simion

Tipărit la: Compania de Producție
Tipografică

INFORMAȚII BILETE

ACCESUL LA PROIECȚIE:

- Evenimentul special „Chef ca-n Telemann”: 50 lei* (Form Space, 01.06)
- Proiecțiile Film Food: 100 lei*
- Eveniment special: Recital Angela Gheorghiu și proiecția filmului Tosca: 30/50/70 lei (Opera Națională Română, Cluj)
- Accesul vă este asigurat doar dacă aveți acreditarea și biletul valid.

- Bilete pentru toate proiecțiile festivalului, pot fi obținute:
- Online de pe www.tiff.eventbook.ro, introducând codul unic de pe badge.
- Sau de la una dintre următoarele case: Casa TIFF str. Universității, nr. 6 (doar pentru invitații acreditați) Cinema FLORIN PIERSIC, P-ța Mihai Viteazul, nr. 11 Cinema VICTORIA, B-dul Eroilor, nr. 51 Info Point Iulius, str. Alexandru Văda Voevod, nr. 53 B Cinema CITY IULIUS, str. Alexandru Văda Voevod, nr. 53 B Casa de Cultura a Studenților, Piața Lucian Blaga nr. 1-3 TIFF Info Point - Piața Unirii Universitatea Sapienția, Calea Turzii, nr. 4

- Orar de funcționare:**
21 mai - 24 mai: 11:00 - 18:00
25 mai - 3 iunie: 09:00 - 23:00
- Biletele pentru oricare proiecție se pot obține în avans cu maxim o zi sau în ziua respectivă.
  - Aveți posibilitatea să obțineți bilete pentru maximum 5 proiecții, din aceeași zi.
  - 30% din biletele puse în vânzare sunt rezervate persoanelor acreditate, această rezervare este valabilă până cu 2 ore înaintea începerii proiecției.

Pentru orice informații legate de proiecții sau bilete, vă așteptăm la Casa TIFF, str. Universității, nr. 6.

Proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii și Identității Naționale

Proiect realizat cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Cluj-Napoca

Copiii iubesc Weekend-ul la Castel

După cum v-am obișnuit deja, primele zile ale TIFF-ului aduc după sine deja-clasicul Weekend la Castel, unul dintre evenimentele marcante ale festivalului. Ca de obicei, în timpul zilei o groază de jocuri și workshop-uri îi așteaptă pe cinefili juniori în curtea imponentului castel Banffy din Bonțida. La lăsarea nopții, sâmbătă, veți avea parte de un cine-concert și un spectacol de acrobații, iar duminică de unul dintre cele mai terifiante (dar și incitante!) filme horror ale anului.

Prezentat într-o variantă restaurată, primul film al maestrului incontestabil al filmului de suspans, Alfred Hitchcock, va fi prezentat sâmbătă într-o variantă recent restaurată, și cu acompaniament muzical live - *Grădina Plăcerilor (The Pleasure Garden, 1925)*, un film al cărei secvențe de deschidere conține laitmotivele majore ale operei lui Hitchcock, conform criticului Dave Kehr. Adaptat după un roman de Oliver Sandys, debutul spune povestea a două dansatoare londoneze din the roaring twenties, ale căror destine se

întrepătrund inexorabil. Acompaniamentul muzical live va fi asigurat de ansamblul clujean Notes & Ties, care va interpreta o coloană sonoră compusă special pentru varianta restaurată din 2012 de către Daniel Patrick Cohen, un compozitor britanic stabil și el momentan la Cluj.

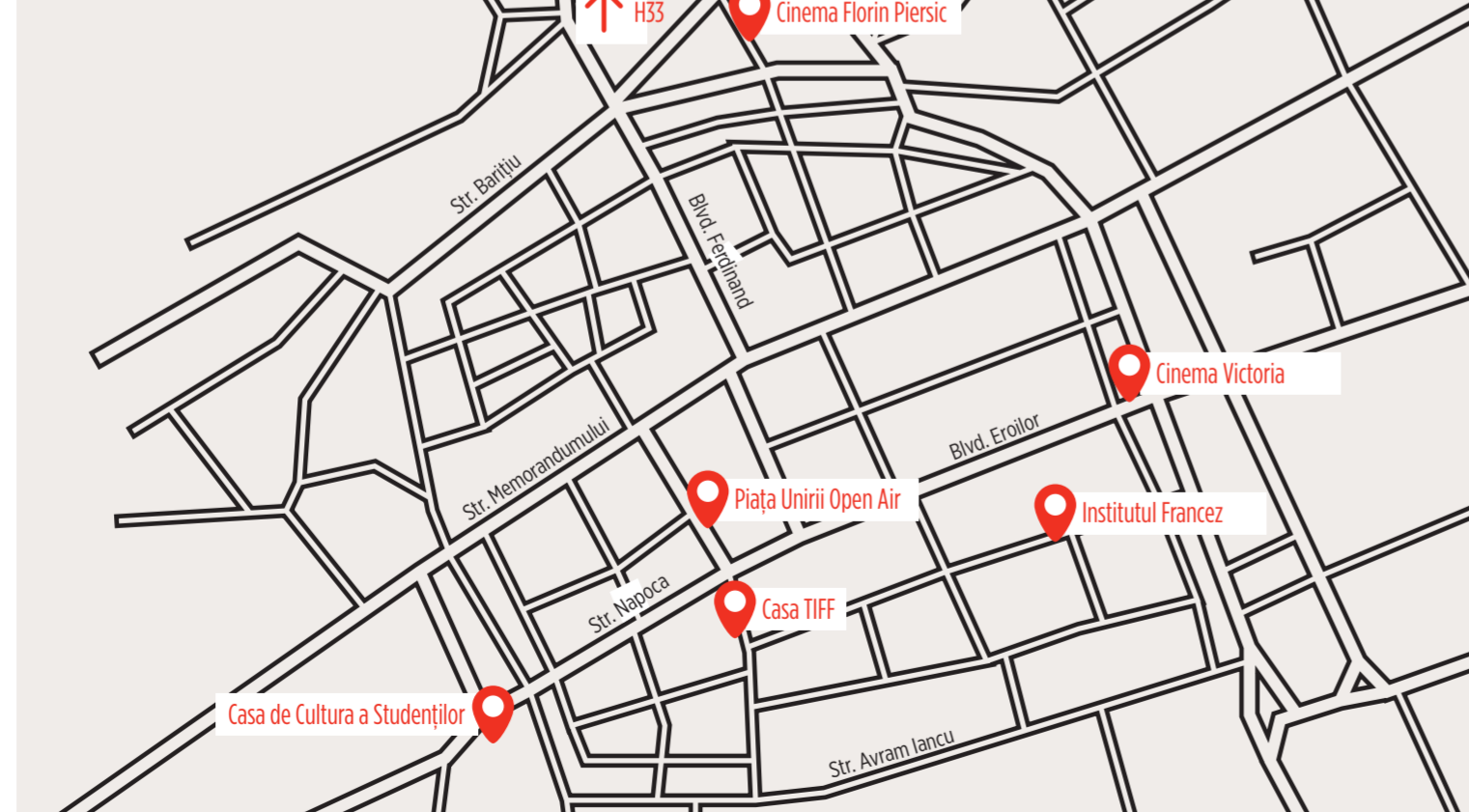
Cea de-a doua seară a Weekendului aduce publicului horror-ul Tokyo Vampire Hotel al faimosului cineast japonez Sion Sono, prezent la TIFF 2018 cu o retrospectivă specială, care, în timpul șederii sale la Cluj, s-a îndrăgostit de legendele locale și de arhitectura impresionantă a Transilvaniei și a fost inspirat să le includă în noul său film. Conceput ca o serie de 9 mini-episoade, disponibil și într-un montaj de lung-metraj, Tokyo Vampire Hotel surprinde bătăliile duse între două clanuri rivale de vampiri. O parte a scenelor au fost filmate chiar în centrul Clujului (apar Piața Unirii, Conti-ul și Muzeul de Artă), cu o echipă formată parțial din români iar pe ecran apar, printre unii dintre cei mai faimoși actori ai

cinemaului japonez contemporan, și actorii Cristi Rigman, Elisa Pârvan și Sandra Ducuță.

În sfârșit (dar nu și în cele din urmă!), anul acesta aduce și o premieră în cadrul Weekend-ului la Castel - anume, programul se va încheia pentru prima dată cu o petrecere: Full Moon Party, cea mai terifiantă sindrofie de sub clar de lună din întreaga Transilvanie. Accesul la eveniment este garantat în baza biletului pentru proiecția filmului Tokyo Vampire Hotel, iar pentru cei care ajung mai târziu, accesul costă 15 lei. Și ca să fim siguri că toată lumea ajunge și se întoarce cu bine, pentru suma de 10 lei puteți cumpăra bilete dus-întors pentru ruta Cluj-Bonțida, transportul fiind asigurat de autocarele festivalului. Plecărilor se fac la orele 20:00 și 23:30 din fața Casei TIFF, iar cursele de retur sunt programate la orele 00:30, 02:00 sau chiar 04:00, pentru cei mai vampirici.

Flavia Dima

TIFF MAP

Close-Up Bergman

#Bergman100

Ingmar Bergman (1918-2007), unul dintre cei mai mari cinești ai cinematografeii mondiale, este omagiat, ca ocazia împlinirii centenarului de la nașterea acestuia, printr-o amplă retrospectivă în cadrul ediției de anul acesta al Festivalului Internațional de Film Transilvania. Regizor, scriitor, scenarist și producător ce a lucrat atât în film, în televiziune cât și în teatru, Ingmar Bergman a fost unul dintre cei mai prolifici, mai compleți și mai influenți cinești ai tuturor timpurilor. Încă este. Cu sprijinul Ambasadei Suediei în România, influențele filmelor sale în modă și artă vor fi portretizate în cadrul unei expoziții aflate în premieră în România. De asemenea, în cadrul secțiunii dedicate acestuia, *Close-up Ingmar Bergman*, vor fi proiectate pe toată întinderea festivalului, o selecție de șapte filme restaurate recent (din cele peste 70 realizate de acesta de-a lungul carierei sale artistice). Printre premiile obținute în fulminanta sa carieră regăsim trei Oscaruri și alte două nominalizări. Ursul de Aur la Berlin, un premiu César pentru cel mai bun film străin, mai bine de șapte premii câștigate la Festivalul de la Cannes, șase Globuri de Aur și lista poate continua. Încep cu *Fanny și Alexander (Fanny and Alexander, 1982)*, o cronică laborioasă și pretențioasă a unei numeroase familii din Uppsala (orașul natal al cineastului) din prima decadă a secolului douăzeci. Un film autobiografic. Printre filmele cu care regizorul și-a marcat prezența în circuitul cinematografic, *Vara mea cu Monika (Summer with Monika, 1953)*, o adaptare după romanul omonim a lui Per Anders Fogelström din 1951, a fost și unul din filmele care a deschis (sau redeschis) mult-discutatul și arhi-controversatul subiect al nudității în cinema. Libertinajul și escapismul dintr-o lume muncitorească

într-o aventură boemă ce stă în conturul filmului e, probabil, o dorință universală. Mai târziu, *Fragii sălbatici (Wild Strawberries, 1957)*, din călătoria prin timp și memorie a profesorului Isak Borg, devine unul dintre filmele cu pondere din întreaga filmografie a cineastului. Predilecția pentru tematica filozofică nu se oprește aici și, în același an, *A șaptea pecete (The Seventh Seal, 1957)* sigilează o mutare de șah mat în care Bergman iese câștigător pe scena cinematografeii. *Persona (1966)* reprezintă o disecție precisă a depresiei, a vinovăției, a maternității, a feminității. Scena în care Bibi Anderson povestește aventura de la marginea mării, a rămas una dintre cele mai intense sexual din istoria cinematografeii. Versiunea din această ediție de TIFF e cea necenzurată. *Sonată de toamnă (Autumn Sonata, 1978)* le reunește în distribuție pe Liv Ullmann (una dintre muzele cineastului), o fică neglijată și pe mama acesteia, o pianistă de renume, Ingrid Bergman. *Saraband (2003)*, ultimul film regizat de Bergman înainte de retragerea lui din cinema, continuă povestea celor doi soți (Liv Ullmann și Erland Josephson) din miniseria *Scene dintr-o căsătorie (Scenes from a Marriage, 1973)*, la 30 de ani după divorț. Pe cealaltă parte, expoziția multimedia *Ingmar Bergman and his Legacy in Fashion and Art*, e găzduită de Muzeul de Artă Cluj-Napoca și deschisă pe întreaga durată a festivalului. Surpriza acestei retrospective e totuși documentarul în trei părți regizat de Marie Nyrreröd și filmat aproape în întregime în casa cineastului de pe mica insulă Fårö, cu un Bergman îmbătrânit dar a cărui luciditate e încă scilpitoare.

Cosmin Popa

BT Pay
Un nou loc pentru cardurile tale.

Google Play
App Store

BANCA BT TRANSILVANIA® #normalbanking

TIFF 17, sub imperiul vocii Angelei Gheorghiu

„Premiera” e doar unul din brandurile TIFF-ului, încă de la începuturi. Anul acesta, una dintre cele mai așteptate va avea loc pe scena Operei Naționale Române Cluj-Napoca și o are în prim-plan pe soprana de talie mondială Angela Gheorghiu, un invitat foarte special al festivalului.

Vineri, 1 iunie, de la ora 19.00, vocea fenomenală a artistei va oferi publicului plăcerea de a asculta mai multe arii celebre, acompaniată de pianistul Alexandru Petrovici. Concertul va fi urmat de proiecția unuia dintre cele mai cunoscute filme ale regizorului francez Benoît Jacquot, *Tosca* (2001), după fai-

moasa operă a lui Giacomo Puccini.

Angela Gheorghiu și-a clădit o carieră monumentală încă de la debutul din 1990 la Royal Opera House cu *La Bohème*, urmat de prezențele pe cele mai importante scene din lume, alături de companiile care au definit și definesc istoria muzicii clasice contemporane (Metropolitan Opera New York, Opera de Stat din Viena, Covent Garden, Scala etc.). Atât aparițiile pe scenă, cât și înregistrările realizate la mari case de discuri, i-au adus premii prestigioase printre care La Médaille Vermeille de la Ville de Paris, Ordinul Artelor și Literelor în grad de Ofițer și Cavalier din partea Guvernului

francez, decorația „Nihil Sine Deo” acordată de Regele Mihai I al României, Premiul Cultural European pentru Muzică și premiul Victoire d'Honneur.

În același timp, *Tosca* este una dintre partiturile definitorii pentru artistă, care, acum câțiva ani, își descria drumul în artă folosind bine cunoscutul început al operei „Vissi d'arte, vissi d'amore, non feci mai male ad anima viva” („Am trăit pentru artă, am trăit pentru iubire, nu am făcut niciun rău vreunei ființe vreodată”). Astfel, apariția în ecranizarea lui Jacquot, alături de Roberto Alagna și Ruggero Raimondi, urmează un curs activ definitiv pentru soprana.

Cu o zi înainte de finalul festivalului, sâmbătă, 2 iunie, de la ora 19.00, Angela Gheorghiu va reveni în fața publicului la Casa de Cultură a Studenților pentru a prezenta cel mai recent proiect semnat de Tom Volf, *Maria by Callas*, căruia regizorul i-a dedicat aproape patru ani, reconstituind imaginea acestei mari voci a secolului 20 din zeci de interviuri cu apropiați ai sopranei. Înainte de vizionare, iubitorii de operă se vor bucura de *Habanera* din *Carmen* (Georges Bizet), în duetul inedit Angela Gheorghiu - Maria Callas.

Daniel Iftene

TIFF.17
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 25.05 - 03.06.2018

PROIECȚIE SPECIALĂ

Bobbi Jene

Un film de Elvira Lind, Danemarca, 2017

Miercuri | 30 mai | 18:00
Casa de Cultură a Studenților

LANSARE DE CARTE & PERFORMANCE

CIȚI CĂCIULEANU

BILETE ONLINE
TIFF MOBILE APP
EVENTBOOK.RO

TIFF.16
Transilvania International
Film Festival Cluj-Napoca 02-11.06.2017
tiff.ro

CINEMA CITY

SUȘINEM TIFF CU POFTĂ DE FILM

Vino și savurează proiecțiile și evenimentele speciale din Cinema City Iulius Mall

/CINEMACITYROMANIA
WWW.CINEMACITY.RO

Interviu

Recomandările lui Chirilov

Ca-n fiecare an, Mihai Chirilov, directorul artistic al TIFF, vă propune o listă scurtă a filmelor și evenimentelor pe care e bine să nu le ratați această ediție.

Care crezi că sunt filmele care definesc ediția cu numărul 17 a TIFF-ului?

În primul rând, retrospectiva dedicată lui Ingmar Bergman, prilejuită de cei o sută de ani de la nașterea iconicului cineast suedez. Este, cred, evenimentul numărul 1 de la această ediție și mi-aș dori ca tinerii, în special, să-i descopere opera. Sunt convins că cinefilii nu vor rata ocazia de a revedea, în copii noi, restaurate digital, clasici incontestabili ca *Persona* sau *Fanny și Alexander*. Apoi, cele două filme care deschid, respectiv închid TIFF-ul în acest an: controversatul *Foxtro* al lui Samuel Maoz, semn că festivalul nu trăiește într-o bulă, imun la crizele social-politice care inflamează lumea contemporană, și *Marele albastru* - blockbuster-ul cult al lui Luc Besson de acum 30 de ani, care combină elegant o emoționantă poveste intimă cu cinema-ul de mare spectacol, alimentând acea tandră melancolie care se lasă peste ultima seară de festival.

Nu în ultimul rând: TIFF-ul nu a fugit niciodată de provocare, ba chiar a îmbrățișat-o încă de la prima ediție, iar zbuciumatul context actual și noile tendințe de recalibrare a normelor corectitudinii politice au inspirat secțiunea tematică *Afi sau a nu fi politic corect?* Imoralitatea eroinei din debutul danez *Holiday* (una dintre bombele-șoc ale acestei ediții), gagurile ireverențioase din comedile mai mult sau mai puțin negre *Under the Tree*, *Tripping-Thru Keta* sau *The Neurotic Quest of Serenity* și extremele nșalant asumate de coreeanul Kim Ki-duk în violentul *Human*, *Space*, *Time and Human* sunt doar câteva din mostrele generatoare de disconfort din acest program.

Există anul acesta o legătură subtilă între filmele din Competiție?

Nu neapărat. Nu caut să înghesui 12 titluri semnate de regizori aflați la primul sau al doilea film sub o unică umbrelă. Ar fi mult prea mecanic. Există, e drept, rime subtile între anumite filme care par că ar fi două jumătăți ale aceluiași întreg (dovadă binomul *The Home - The Guilty*), dar ce mă interesează aici e să descopăr voci noi, autentice, originale, care își asumă niște riscuri. Trăgând însă linia, nu pot să nu observ că trei dintre cele mai temerare filme din Competiție sunt regizate de femei: *The Marriage*, *Touch Me Not* și *Scythe Hitting Stone*. Și jur că nu le-am căutat cu lumânarea...

Recomandă-ne câteva documentare de neratat pentru cei care mai vor să știe pe ce lume trăiesc.

Să vedem: în lumea în care trăim a început Roland-Garros-ul - prilej pentru *L'empire*

Marele albastru

de la perfection, un pasionant documentar despre bad-boy-ul tenisului modern, John McEnroe. Islamul e pe buzele tuturor - *Of Fathers and Sons* e o privire la cald, din interior, iar rezultatul e năucitor. *Over the Limit* e documentarul despre gimnastică pe care nici un cineast român nu l-a făcut încă - și de n-ar avea marfă. Consumismul și obsesia gargantuescă pentru bani și statut au dat naștere unei noi specii - *Generația S*. Și tot în lumea în care trăim un cineast afganistan amator - supranumit *The Prince of Nothingwood* - face filme pe bandă rulantă într-o țară măcinată de războaie, iar o mamă din Israel a ținut jurnale la persoana I pentru fiecare dintre odraslele ei, care le-au descoperit, cu șoc și emoție, după moartea acesteia, în *Elisha's Notebooks*. E o lume nebună, nebună, nebună... iar colega mea responsabilă pentru secțiunea *What's Up, Doc?*, scriitoarea Ana Maria Sandu, face în fiecare an o treabă foarte bună.

La ce ne putem aștepta de la proiecțiile-performance din cadrul Carte Blanche Shockproof Film Festival? Vom avea parte de gimmick-uri precum scaunele electrizate au ba?

Am auzit de acest festival excentric din Praga de la colegul și prietenul meu Karel Och, director artistic al Festivalului de la Karlovy Vary. Există de ani buni și, dincolo de selecția super-erudită, cu perle underground și cinema de nișă, spectacolul capătă o extra dimensiune grație intervențiilor - nu de puține ori ireverențioase - pe care echipa le operează în timpul proiecțiilor. Nu vor fi scaune electrizate (nu de alta, dar instalațiile electrice din Cluj scârțâie, și n-am vrea să lăsăm orașul în beznă), dar există, printre altele, pe lista de accesorii solicitate de organizatori, tomberoane, halate de doctori, o targă și... câteva kile de mere. Dar n-o să vă spun de ce, că nu vreau să stric surprizele serilor de la H33. Mergeți pe mâna noastră!

Ce crezi că avem de învățat din Focus *The Marriage*

Bulgaria?

Un lucru și bun: faptul că o țară vecină cu o populație de trei ori mai mică și de al cărei litoral abuzăm în vacanțele de vară produce cam același număr de filme ca România, ne concurează îndeaproape la succesele în festivaluri internaționale, dar reușește admirabil acolo unde filmul românesc încă șchioapătă - diversitatea tematică și succesul la public. Anul trecut, audiența pentru filmele bulgărești a fost dublă față de cea pentru filmul românesc.

De ce este acum timpul potrivit pentru *Amintiri din URSS*?

Nostalgia are mecanismele ei și lovește atunci când nu te aștepți. Nu are absolut nici o legătură cu ce se întâmplă azi în Rusia, ci pur și simplu cu faptul că aceste blockbustere sovietice care au marcat generația mea, a părinților și bunicii mele, sunt astăzi disponibile, în fine, în copii restaurate. E un moment

bun, cred, să îi scoatem din casă pe cei care au crescut cu ele (dovadă că au venit și anul trecut în număr masiv la proiecția cu *Afacerea Pigot* din Piață) și să vedem dacă vor avea același impact și asupra noii generații de tiffari.

Care sunt evenimentele ediției la care îți ai propus și tu să ajungi?

Mai mult ca sigur la Palatul Banffy pentru *The Pleasure Garden* al lui Hitchcock cu acompaniament live, la cel puțin un film sovietic din *Amintiri din URSS*, la *Persona* și la *Marele albastru* în prezența protagonistului Jean Marc-Barr - de care m-am îndrăgostit lăua în adolescență atunci când l-am văzut pentru prima oară. Și poate o să bag un ochi și la *Holiday*, la „acea scenă-șoc”, să iau pulsul sălii, și la *Tripping-Thru Keta*, la care am murit de răs atunci când l-am văzut într-o proiecție închisă la Festivalul de la Morelia. Și neapărat la filmele Shockproof - chit că știu, în mare, ce surprize mă așteaptă...

REC

PREZINTĂ

Aromele filmului

HD 1080 30 FPS

MERITI SĂ FII SURPRINS DE CADRE SAVUROASE ȘI EXPERIENȚE INEDITE

TIFF.17

surprise.lidl.ro/tiff

Expoziții la TIFF 2018

Anul acesta TIFF găzduiește nouă expoziții de fotografie, artă plastică și grafică, cu lucrări realizate atât de artiști și cinești, cât și despre cinești. Expozițiile pot fi vizitate pe toată perioada festivalului, între orele 10:00 și 18:00. Vă prezentăm mai jos programul complet al expozițiilor, ordonate în funcție de galeria-gazdă.

Muzeul de Artă (Piața Unirii nr. 30)

Etajul întâi va găzdui expoziția-eveniment **Ingmar Bergman and his legacy in fashion and art**, care cuprinde atât fotografii cât și instalații multimedia care documentează. Oprindu-se asupra capodoperelor *The Seventh Seal*, *Persona*, *Scenes from a Marriage* și *Fanny and Alexander*, este explorat impactul acestor filme în istoria cinemaului și artei, cât și a modei - de la imitarea stilului vestimentar personal al lui Ingmar Bergman la creațiile inspirate din universul artistic al acestuia. Vor fi incluse și lucrările a treisprezece designeri vestimentari, construite în jurul a trei concepte-cheie identificate în filmografia lui Bergman: Simbolic / Modern / Sofisticat. Expoziția poate fi vizitată pe toată perioada festivalului, între orele 10:00 și 18:00. Vernisaj: sâmbătă, 26 mai, ora 17:00.

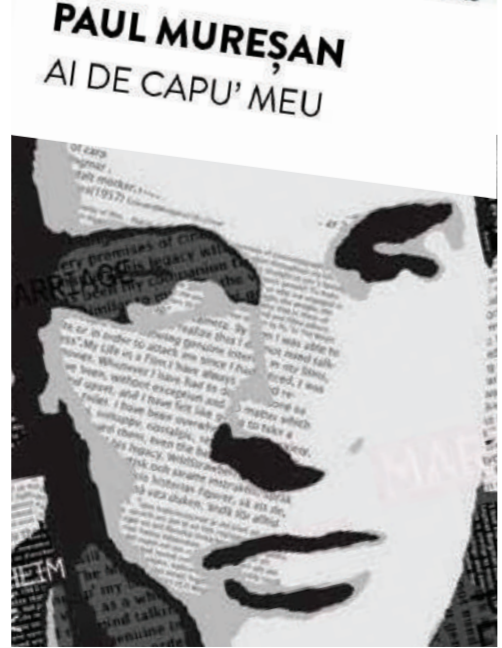
Deja vernisată, expoziția **Afișul polonez de teatru, film și operă** reunește laolaltă lucrări din una din cele mai importante și celebre școli de afiș din lume. Fanteziste și jucăușe, recunosibile prin stilul lor aparte și mai ales prin ironie, afișele poloneze s-au născut dintr-o necesitate cât se poate de simplă: anume, necesitatea de a crea postere locale pentru producțiile internaționale, dincolo de evenimentele autohtone. Cu lucrări provenite din colecția lui Krzysztof

Dydo (care deține peste 40 de mii de lucrări), expoziția reunește lucrări ale cca. 50 de artiști, printre care Henryk Tomaszewski, Jan Lenica sau Waldemar Świerzy. La demisol găsim fotografii de epocă din colecția Sorin Nică, adunate în expoziția **Photo Historia - instantanee din viața cetățeană a României** de la începutul secolului trecut, de la portrete până la fotografii cu locuri și evenimente marcante ale istoriei noastre.

Galeriile Minerva (Str. Napoca, nr. 16)

Demisolul galeriilor Minerva găzduiește lucrări cuprinse într-unul din cele mai de succes albume de fotografie autohtone din ultimul an - **Hometown** de Dragoș Hanciu, o explorare melancolică în jurul ideii de oraș natal, văzută prin prisma cuiva care acum se simte ca un musafir. **Hometown** privește spre universul orașelor mici, de provincie, din România, care suferă de exodul tinerilor ajunși la vârsta majoratului, devenite orașe-fantomă și săracite de tranziția post-comunistă și dezindustrializare. Realizate pe film, fotografiile tresc automat un sentiment de familiaritate dar, în egală măsură, unul suprarrealist, evocând o imagine tipică a orașelor est-europene, balcanice. „Eu nu asociez dorul de casă cu imaginea romantică a unui apus de soare în locul în care stăteam cu prietenii, și nici cu mirosul de plăcinte făcute de bunică-mea. Dorul de casă e dincolo de toate astea, răspândit undeva în banalul locurilor. **Hometown** a devenit un fel de arhivă unde depozitez locurile care îmi stochează amintirile și identitatea”, declară fotografului într-un interviu acordat pentru HotNews.

La etajul întâi are loc vernisajul altei serii de fotografii documentare, în egală măsură fascinante - **Khozyain**, de Mircea Albuțiu, realizate în timpul șederii fotografului în îndepărtata Sfiștofca, o localitate la limita nordică a Deltei Dunării, din care a rezultat și

un documentar omonim, care va fi prezentat în Competiția Locală TIFF.

„Am mers în prospecție pentru a face un film, dar fiind fotograf, nu am rezistat tentației de a fotografia zona: are o atmosferă cu totul specială și am încercat să o redau cât mai bine în imagini,” a explicat Mircea Albuțiu pentru AperiTIFF. „Ce m-a ținut în zonă a fost personalitatea lui Vasile și demnitatea lui specifică, iar faptul că ne-am găsit nu a fost o întâmplare. El mi-e ca un frate, iar rezonanța asta a produs tot ce s-a întâmplat acolo.”, a încheiat el.

Galeria Quadro 21 (Str. Samuil Micu, nr. 7)

Doi artiști clujeni din generații diferite expun *back-to-back* la Quadro, utilizând o abordare multimedia, cu elemente din animație, video, artă digitală, design și sunet - Alexandru Antik Sandor, cu *Latent Diagrams*, și Paul Mureșan, artizanul expoziției **Ai de capu' meu**. Cu o suită de lucrări care au ca punct de pornire estetic și conceptual diagraamele, Alexandru Antik explorează posibilitățile propuse de acest format bazat în egală măsură și pe definirea obiectelor, dar și pe creativitate. Animatorul Paul Mureșan, cunoscut pentru videoclipurile și scurtmetrajele sale suprarrealiste, cu un stil specific în care îmbină multiple abordări estetice, a construit **Ai de capu' meu** ca „un spațiu haotic: când părăsit, când suprapopulat, analogie a dezordinii minții, coșmarurilor și inconștientului din capul artistului”. Pentru un artist total ca Mureșan, a cărui imaginație pare să zburde liberă mereu și să recupereze cele mai inedite situații și imagini, mutarea înspre spațiul expozițional promite să fie una cât se poate de interesantă.

Vernisaje: luni, 28 mai, ora 18:00.

H33 (Strada Horea, nr. 33)

Expoziția **Partidul te vrea tuns** este o explorare vizuală a istoriei comunismului din România, și care urmărește să se poziționeze împotriva miturilor care s-au construit în jurul perioadei respective. Vernisajul include și lansarea Ghidului ilustrat al comunismului românesc, o selecție de lucrări tematice realizate de câțiva dintre cei mai importanți artiști vizuali români contemporani precum Dan Perjovschi, Saddo, Ana Kun, Livia Coloji, Răzvan Cornici, George Roșu, Andreea Ilișăi, Dragoș Boțcău și Bogdan Topirceanu.

Urania (Strada Horea, nr. 4)

Ăsta-i un eveniment musai pentru comunitatea de metalheads: **Invocations on the Seven Hills** e o incursiune în imaginarul vizual al muzicii *metal underground*. Compusă din picturi și lucrări de grafică, expoziția artei Luciana Nedelea utilizează temele prevalente în imagistica specifică muzicii *hardcore*, precum laitmotive antice și medievale, simboluri oculte și magice, cât și noțiuni din gnoză, teozofie, spiritism și simbolism. Lucrările incluse în expoziție fac parte din colaborarea artei cu formații precum Dark Funeral, Nightbringer, Mare Cognitum, Ghost Bath, Descend into Despair, Highland, Chaos Invocation și multe altele.

Flavia Dima

Centenarul Ingmar Bergman la TIFF

O vară cu Monika

În cadrul retrospectivei Bergman, găsim și unul din primele sale filme - *O vară cu Monika* (1953), filmul care a lansat-o pe Harriet Andersson și a inițiat colaborarea de lungă durată dintre ea și regizorul suedez.

Clasa muncitoare, reprezentată aici de tinerii Monika (Andersson) și Harry (Lars Ekkborg), își ia o pauză de la o băcănie, respectiv un magazin alimentar, vâslind de zor la o barca furată. Decorul tern al vieților lor frustrante este schimbat pentru idilicul minții, coșmarurilor și inconștientului din capul artistului”. Pentru un artist total ca Mureșan, a cărui imaginație pare să zburde liberă mereu și să recupereze cele mai inedite situații și imagini, mutarea înspre spațiul expozițional promite să fie una cât se poate de interesantă.

Vernisaje: luni, 28 mai, ora 18:00.

Imaginea alb-negru a lui Bergman (și a directorului său de imagine Gunnar Fischer) subliniază dinamica fiecărui moment al poveștii: îi separă prin elemente din cadru în momente de tensiune, inițiere sexuală a lui Harry e dată de mișcări de cameră fluide cu peisajul local și corpul Monikăi. Filonul modernist care-l va face faimos pe Bergman este aici îmbinat cu filigrane peisagistice aparținând mai degrabă tradiției cinemaului suedez - o plăcere pentru cadre calofile ce explorează natura și varietatea ei locală. De la câmpuri, la plaje stâncoase, la valuri care le unesc, întregul act doi e cunoscut pentru această observație meditativă asupra naturii și peisajului care răspund atât bucolismului personajelor, cât și camerei lui Fischer.

Pe scurt, să vezi *O vară cu Monika* pe ecran mare este clar pe lista oricuii cinefil sau bergmanofil, iar anul ăsta o să aveți două ocazii: astăzi, de la ora 20:00, la Cinema Victoria și duminică, 3 iunie, la 17:30, la Cinema Florin Piersic.

Supernova

Candelaria

Într-o decrepită și fascinantă Cubă a anilor '90, câțiva oameni în vârstă își țin spiritul viu cântând și trăind relaxați, în ciuda tuturor dificultăților. Filmul regizat de Jhonny Hendrix Hinestroza spune dureroasa poveste a Candelariei și a lui Victor, doi septagenari care se bucură unul de celălalt atât cât le mai permite sănătatea și contextul social.

În jurul lor, țara stă să se prăbușească: e un colaps pricinuit de anii mulți ai austerității comuniste. Plasat în cam aceeași perioadă temporală când Wim Wenders făcea *Buena Vista Social Club*, *Candelaria* cuprinde ceva din acea nostalgie duioasă și din acea poftă de viață, rămasă aici în ciuda tuturor neajun-

surilor. Regizorul se joacă în mod ingenios cu imagini filmate de cei doi protagoniști, care își documentează micile plăceri și momente de viață. Aceste imagini pornesc și intriga narațiunii. Când cineva le fură materialele, dintre care unele întime, lucrurile capătă gravitate, iar Victor își va asuma improbabil misiune de a-i găsi pe hoți. Lumea în care intră e una a compromisului și micilor învârteli. Muzica pe care o cântă, soția sa, micul lor univers, e ce îl ține totuși pe o linie fragilă de plutire.

Candelaria rulează vineri 25 mai la Cinema Dacia de la ora 20:30; și duminică, 27 mai, la Casa de Cultură a Studenților, de la 14:00.

Ion Indolean

De la un film **la o experiență de neuitat.**

Folosește cardul tău Mastercard® în locațiile TIFF și bucură-te de experiența completă a festivalului.

Să trăiești experiența în loc să ți-o imaginezi: **De neprețuit™**

Pentru momentele în care viața chiar bate filmul.

V de la viață. Clasa V. Orice excursie devine o aventură de neuitat în Mercedes-Benz Clasa V. Este atât o spațioasă mașină de familie, cât și un autovehicul flexibil pentru transportul partenerilor de business. Pentru mai multe informații contactează centrele autorizate Mercedes-Benz. www.mercedes-benz.ro/ClasaV

Clasa V 200 d 4MATIC: consum de combustibil urban / extraurban / mixt: 7,7/100 km / 6,2/100 km / 6,7/100 km. Emisii CO₂ în regim mixt: 177g/km.

Focus Bulgaria

Godless

Într-un cadru-secvență din prolog, un câine aleargă înnebunit după o mașină în care s-a aflat cadavrul stăpânului său, ucis și abandonat într-o peșteră de interlopi locali. Privind pe geam, asemeni unui pasager de pe bancheta din spate, *Godless* pune de la bun început spectatorul în poziția unui complice moral la faptele ce i se vor prezenta - un început dur pentru un film cu un puternic mesaj social. Forând spre adâncimile cele mai întunecate ale societății bulgare, debutul în lung-metraj al Ralitzei Petrova a cules premii la festivalurile cele

mai importante din Europa, precum cele din Varșovia, Sarajevo, Stockholm și Locarno, unde a câștigat marele trofeu al festivalului, Leopardul de Aur. Acțiunea este centrată în jurul Ganei, o asistentă medicală care fură cărțile de identitate ale pacienților ei vârstnici ca să le vândă mai departe pe piața neagră - unde grupări de crimă organizată folosesc identitățile lor ca să comită fraude și să spele bani. Știind foarte bine că bătrâneii pe care îi are în grijă ajung nevinovați în spatele grațiilor datorită ei, Gana păstrează

brutal de realistă a societății. Cu toate acestea, Petrova își propune să arate latura umană a unui individ care, la nivel superficial, pare să fie un monstru corupt și lipsit de conștiință - un pariu dificil, dar pe care reușește, însă, să-l câștige. Unul dintre cele mai interesante titluri din secțiunea Focus Bulgaria. Filmul este proiectat azi de la ora 17.30 la Cinema City (Iulius Mall) și duminică, 27 mai, de la ora 15.30 la Urania Pallace.

Flavia Dima

Focus Bulgaria

Sărmanul Ivan

Golyam Derwent este un cătun aflat la granița Bulgariei cu Turcia - atât de aproape încât jumătate din cimitirul comunei trebuie vizitat cu pașaportul în mână. Cimitir vizitat des de către femeile din zonă și care ajunge să aibă mai mulți locuitori decât satul, unde singurii locuitori sunt o mână de bătrânei și câțiva adulți. Prin cimitir (și prin preajma Derwent-ului) trece și o parte a valului de refugiați care străbate Europa în căutarea unor rute la sol către Occident. Poștașul cel bun este Ivan Franzusov, care se decide să candideze la primăria satului cu o propunere politică radicală și profund umanistă: să primească în sat refugiații, într-o încercare de a împiedica transformarea comunei Golyam Devent într-un sat-fantomă. Contra-candidații lui sunt un comunist reacționar tip simultan rasist și primărița Vesa, care acaparează conducerea satului de ani de zile, fără a face absolut nimic pentru acesta. Regizat de Tonislav Hristov, *Poștașul cel bun* este un documentar care se aseamănă filmului de ficțiune, ca atmosferă, folosind contraplanuri în timpul dialogurilor sau diverse racorduri între scene - care se datorează abordării sale regizorale inedite. Dincolo de a fi portretul unui idealist, filmul

Flavia Dima

se apropie cu un ochi antropologic de Golyam Derwent, care devine un microcosmos în care se regăsesc mai toate problemele cu care se confruntă mediul rural în statele post-comuniste: exodul tinerilor, precaritate financiară și educațională, corupție și administrație centrală ineficientă. Cu toate că tratează teme serioase, tonul filmului este cald și familiar oricui are rude la țară, nelipsind micile momente suprarealiste (precum pomana electorală în mici și synth-folk a candidatului comunist) sau dușurile reci (scenele în care poliția de frontieră capturează refugiați). Un documentar pe atât de simpatic pe cât este și protagonistul său, *Poștașul cel bun* este unul din titlurile de neratat din secțiunea Focus Bulgaria. Poate fi urmărit astăzi de la ora 16.00 la cinema Urania Pallace și luni, 28 mai, de la ora 22.00 la Institutul Francez.

TIFF 2018

Despre nostalgie

Unii mi-au zis ca TIFF-ul ăsta e prea nostalgic. Alții că e prea sovietic. Alții că e prea maghiar. Da, că de fapt e TIFF și că, oricum ar fi, găsești ceva de văzut.

Foto: Nicu Cherclu

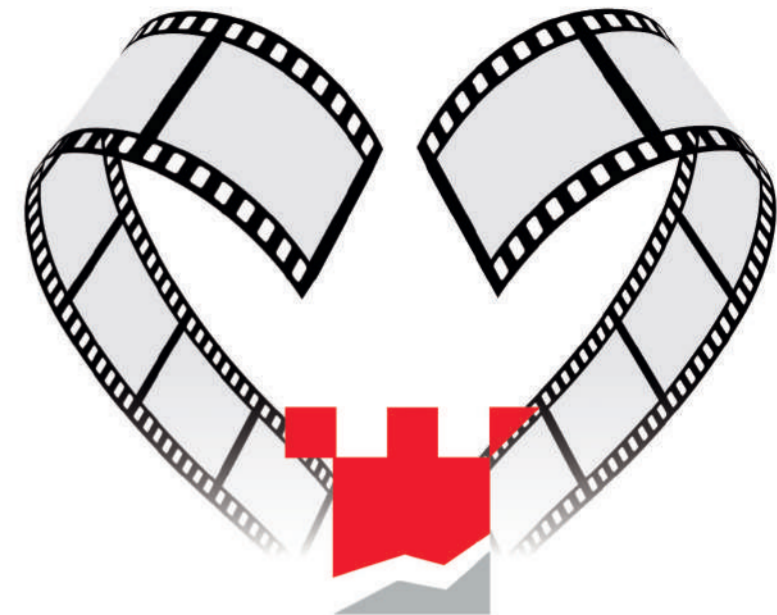
Eu cred că TIFF-ul, ăla din mintea mea și a lui Chirilov, e original și îndrăzneț. De aproape 20 de ani ne scoate din amorțeală. Nu e un festival care să te facă să lăncezești. Dimpotrivă, provoacă și are zvăc. De la *Pianista* lui Haneke, hit-ul primei ediții până la *Touch Me Not*. De la scurt-metrajele horror deja tradiție până la programul demont al celor de la Shockproof Film Festival, pe care o să-l vedeți la H33. La TIFF nu prea ai vreo șansă să te plictisești. Poți savura o comedie bună în Piața Unirii dar și un arthouse finlandez la Victoria.

Dar să revin la nostalgie. TIFF 2018 e, pentru mine, o reconectare cu trecutul, cu amintirea unor mari cineaști, cu anii mei de formare, cu anii în care stăteam la coadă la cinema la Republica sau mă uitam la filmele alb-negru de pe TVRI.

L-am descoperit pe Ingmar Bergman la București, în 90, în anul I de facultate. Fă-

ceam naveta între Academia de Teatru & Film și Cinematecă, în fapt, a doua școală de film pe care o urmam în paralel. Aveam un mare handicap față de majoritatea colegilor de la regie, mulți mai mari ca mine. Nu văzusem nici Bergman, nici Jarmusch, un pic de Tarkovski, iar pe Antonioni îl descoperisem cînd făceam pregătirea pentru facultate. După filmele lui Bergman, ieșeam din sală parcă hipnotizat. Mut de uimire. Am văzut *Persona* de două ori iar *Tăcerea, Rușinea* sau *Oul de șarpe* m-au copleșit.

István Szabó și Márta Mészáros ar fi trebuit invitați la TIFF din primele editii. Cu domnul Szabo am mai încercat dar nu ne-a ieșit. Sunt cineaști imenși cum România nu a prea avut, în afară de domnul Pintilie, sau Daneliuc ori Tatos. Mergeți să vedeți *Mefisto*, *Adopțiune*. Sau *Jurnal pentru copiii mei*. Întîlniți-o pe doamna Meszaros, e o bucurie de om.

Împreună de la bun început.

TIFF

trend
communication

N-am fost fan Tarkovski. În școală era un adevărat cult în jurul lui, totul era în jurul *Călăuzei* sau a lui *Rubliov*. La *Oglinda* am adormit de fiecare dată. Asta nu înseamnă că nu am iubit *Copilăria lui Ivan* sau *Sacrificiul*. Rușii însă sunt cei mai tari. În ultimii 10-15 ani, multe din filmele pe care le-am iubit necondiționat au venit de acolo. De la Andrei Zviagintsev și Kirill Serebrennikov, doi magicieni. Pe vremuri, în copilărie, tot rușii dădeau tonul cînd venea vorba de filme de public, de alea la care umpli batista de lacrimi, sau stai mic în sală plin de emoție așteptînd inevitabilul final pe care oricum

Du-te și vezi

il bănuie de la minutul 50. La TIFF, noi ăștia mai copti, o să revedem *Gară pentru doi* și *Moscova nu crede în lacrimi*. Dar vă conjur: mergeți la *Du-te și vezi*. E cel mai teribil film despre război făcut vreodată.

Bergman s-a născut în anul cînd România s-a făcut mare, cînd Transilvania s-a unit cu restul Regatului. Sărbătorim și noi, în felul nostru, Centenarul, fără să arătăm 100 de filme românești (ar fi și greu să găsim atîtea bune...), fără să declanșăm declarații patriotarde fără sens într-o țară de unde românii pleacă în continuare pe rupte. O să găsiți la TIFF filme din perioada 1950-1990, filme polițiste, despre tineri, comedii romantice, filme cu studenții Clujului anilor 70 (nu ratați *Gaudeamus Igitur*), filme de acțiune sau epope istorice. A propos de istorie - mergeți la Muzeul de Artă să vedeți cum arăta România profundă a anilor 1916-1920. Avem o expoziție superbă, *Photo Historia*, cu fotografii din colecția Sorin Nica. O să înțelegeți mai bine probabil de ce nu avem autostrăzi nici azi, 100 de ani după...

O să mai fie un Truffaut de colecție, *Vivement Dimanche*, în prezența muzei lui, invitație specială a TIFF, doamna Fanny Ardant. *Pădurea spînzuraților* va fi proiectată în prezența Annei Szeles iar *Dincolo de nisipuri*, într-un TIFF again fără Radu Gabrea, va fi arătat în onoarea lui Dan Nătu.

O ultimă amintire. Probabil cea mai dragă mie. Lucian Pintilie a dispărut înainte de TIFF. Am găsit, între zeci de foldere, fotografii superbe, inedite făcute în urmă cu 7 ani la el acasă. Un photo-shooting semnat Roald Aron. În care îl veți vedea pe Pintilie jucîndu-se, pozînd ca un copil în fața aparatului de fotografiat. Cum n-a făcut-o probabil niciodată. Am găsit și pozele făcute la TIFF în 2011 și 2013 de Nicu și ai săi colegi. Le veți vedea la Casa TIFF și Casa de Cultură a Studenților.

De fapt, TIFF-ul ăsta e cel mai timpit dintre toate. Bucuria apropierii lui a coexistat în inima mea cu durerea că doamna Doina Cornea și domnul Pintilie ne-au părăsit. Printre puținele repere morale ale unei nații unde compromisul și mica înțelegere au fost ridicale la rang de obicei.

Tudor Giurgiu

ADAUGĂ GUST
FILMULUI
— CU —

Staropramen
— EST IN PRAGUE —

Un gust deosebit se savurează cu măsură.

TIFF

EXPERIENȚĂ
DIN COLECȚIA
OAMENI & GUSTURI

Interview

Mihai Chirilov Recommends

Like every year, Mihai Chirilov, the artistic director of TIFF, proposes a short list of must-see films and events for this edition.

Photography: Nicu Cherciu

Which are the films that define the 17th edition of TIFF?

First of all, the Ingmar Bergman retrospective. This event dedicated to the centennial of the iconic Swedish auteur is the most important draw of this edition. I would be thrilled if the younger generation would come to discover Bergman's oeuvre, and I am sure film lovers will not want to miss the chance to see new, digitally restored copies of incontrovertible classics like *Persona* or *Fanny and Alexander*. Then, there are the two films that open and close this year's TIFF: the controversial *Fox Trot* by Samuel Maoz, a recognition that the festival does not exist in a bubble immune to the social and political crises that inflame our world, and *The Big Blue*, Luc Besson's 30-year-old cult blockbuster which combines an emotional intimate story with the grand cinematic spectacle, fueling the tender melancholia that envelops us on the last festival night each year.

Last but not least, TIFF never shied away from provocations; in fact, it embraced them from the very first edition. So the current turbulence and recalibration of political correctness inspired a section titled *To Be or Not to Be Politically Correct?* The immorality of the female protagonist of the Danish debut *Holiday* (one of the grenade shocks thrown into this edition), the irreverential gags of the black-ish comedies *Under the Tree*, *Tripping-Thru Keta*, or *The Neurotic Quest of Serenity*, and the careless extremes taken on by Korean director Kim Ki-duk in his violent *Human*, *Space, Time and Human* are just samples of the kind of discomfort generated by this sidebar.

Are there any hidden connections running through this year's competition films?

Not necessarily. I do not seek to cram 12 titles signed by new or emerging directors under a single umbrella. That would be far too mechanical of me. But then there are also subtle rhymes between certain films that make them feel a bit like two halves of the same whole (as is the case with the tandem between *The Home* and *The Guilty*). However, what I am really interested in is discovering new authentic voices that take on risks. Then again, I cannot help noticing that three of the

Persona

eration *Wealth*. And then there's *The Prince of Nothingwood*, an amateur who churns out film after film in a country devastated by wars, as well as an Israeli mother who kept first-person diaries for each of her children, who discovered them with surprised tenderness in *Elisha's Notebooks*. This is a mad, mad world, and my colleague who programs the *What's Up, Doc?* selection, writer Ana Maria Sandu, does a beautiful job each year.

What can we expect from the performance screenings in the Carte Blanche Shockproof Film Festival section? Are we going to get electric shocks from our chairs or not?

I heard of this eccentric Prague festival from my friend and colleague Karel Och, who programs Karlovy Vary. It has been going on for a while now, and, beyond its super-erudite programming of underground gems and niche cinema, the festival creates a multi-dimensional spectacle by means of interventions—often irreverential—from the festival team during the actual screenings. No electric shock chair for us (Cluj's old power system is, well, not so powerful), and we don't want to leave the city in the dark, but there is an intriguing list of accessories the Prague organizers requested: garbage bins, doctor's scrubs, a stretcher, and...a few kilos of apples. I can't say what they are for without spoiling the surprises of the coming evenings in H33. Just trust us!

What can we learn from Focus Bulgaria?

One important thing: the fact that a neighboring country whose population is a third of Romania, and which for us is just a summer destination whose resorts we abuse year after year, produces about the same number of

films as Romania, closely matches our performance in international festivals, and admirably succeeds where Romanian film fails: in the areas of thematic diversity and audience appeal. Last year domestic audiences for Bulgarian films were twice as large as Romanian audiences for Romanian films.

Why is this the right time to be Back in the USSR?

Nostalgia has its own mechanisms, it hits you when you least expect it. This has nothing to do with what is happening in Russia today. Rather, it has everything to do with the fact that the Soviet blockbusters which put their imprimatur on my generation, as well as on my parents' and grandparents' generations, are finally available in restored copies. So it is a good moment to bring out those who grew up with these films (last year they came out in droves to see the *For a Cop's Hide* in the Unirii Square) and to test the impact of these old films on new generations of TIFF-ers.

Which events will you make sure not to miss?

Definitely the Banffy Palace screening of Hitchcock's *The Pleasure Garden* with live accompaniment; at least one of the *Back in the USSR* movies; *Persona*; and *The Big Blue* presented by lead actor Jean Marc-Barr, whom I developed a crush on when I first saw the film as a teenager. And I would like to peek into *Holiday* during the shock scene so I can feel the room, as well as into *Tripping-Thru Keta*, which gave me belly laughs during a closed screening at the Morelia festival. And then definitely the *Shockproof* screenings, even though I largely know what surprises are in store...

Holiday

TIFF 2018

On Nostalgia

Some complained that TIFF is too nostalgic this year. Others, that it's too Soviet. Others yet, that it's too Hungarian. But TIFF is true to itself, and you can always find something to see.

I think that the TIFF that resides in my mind and in Chirilov's mind is original and daring, and has been jolting us into awareness for the better part of two decades. It's not a festival for slacking off—on the contrary, it challenges and spurs, as it has been doing since Haneke's *The Piano Teacher*, the hit of our first edition, and through to this year's *Touch Me Not*. Between the horror shorts that have by now become customary and the crazy antics of the Shockproof Film Festival selection programed in H33, there is no opportunity for boredom at TIFF. You can just as well enjoy a good comedy in the Unirii Square or a Finnish arthouse film in Victoria.

But let me return to nostalgia. For me TIFF 2018 is a way to reconnect with the past, with the memory of great auteurs, with my formative years, with the years I stood on the ticket line Republica or watched black-and-white moves on TVRI.

I discovered Ingmar Bergman in Bucharest in 1990, during my freshman year in film school. At the time I commuted between the Theater and Film Academy and the Cinémathèque, which was actually my second, parallel film school. Unlike most of my directing classmates, who were older than me, I had never seen any Bergman, any Jarmusch, any bit of Tarkovsky, and had only discovered Antonioni while preparing for the admission exam. So I found myself coming out of Bergman's films hypnotized, speechless with amazement. I saw *Persona* twice, while *The Silence*, *Shame*, and *The Serpent's Egg* overwhelmed me.

István Szabó and Márta Mészáros should have been invited to TIFF from the first editions. (We tried with István Szabó before, but it didn't work out.) They are immense auteurs on a scale that Romania hasn't really had outside Pintilie, Daneliuc, or Tatos. Go see *Mefisto*, *Adoption*, or *Diary for My Children*. Go meet Márta Mészáros—she is a joy!

I have never been a Tarkovsky fan. In school there was a cult around him—everything revolved around *Stalker* or *Andrei Rublev*. Me, I kept falling asleep during *The Mirror*. This doesn't mean that I did not love *Ivan's Childhood*

Touch Me Not

or *The Sacrifice*. Russian do kick ass. Over the past 10 or 15 years, some of the films I have loved unconditionally came from that space—from Andrey Zvyagintsev and Kirill Serebrennikov, two magicians. And in the old days, in our childhood, it was Russians who were leading the way in terms of audience appeal, with films that filled many handkerchieves with tears or kept you on the edge of your seat through to the ending already suspected around minute 50. Those of us who are longer in the tooth will get a chance to see *Station for Two* and *Moscow Does not Believe in Tears* once more. But I also summon you to come and see *Come and See*, one of the most extraordinary war films ever made.

Bergman was born when Romania became big, when Transylvania joined the rest of the kingdom. This is our way of celebrating this past hundred years. At least we are not showing 100 Romanian films—it would be a challenge to find that many good ones, anyway. And we do not launch into patriotic displays, which would make no sense in a country whose own citizens continue to leave in droves. At TIFF you will find just good films made in Romania between 1950-1990: crime dramas, coming-of-age stories, romantic comedies, action flicks, historic epics, films about the Cluj students in the 1970s (do not miss *Gaudeamus Igitur*). Speaking of history, do go to the Art Museum to see how Romania looked between 1916-1920: we have a superb photo exhibit, *Photo Historia*, with photographs from the Sorin Nica collection. It will help you understand why today, 100 years later, we still don't have modern highways...

There will also be a collection Truffaut, *Vivement Dimanche*, in the presence Fanny Ardant, a special guest at TIFF. *Forest of the Hanged* will be screened in the presence of

Vivement Dimanche

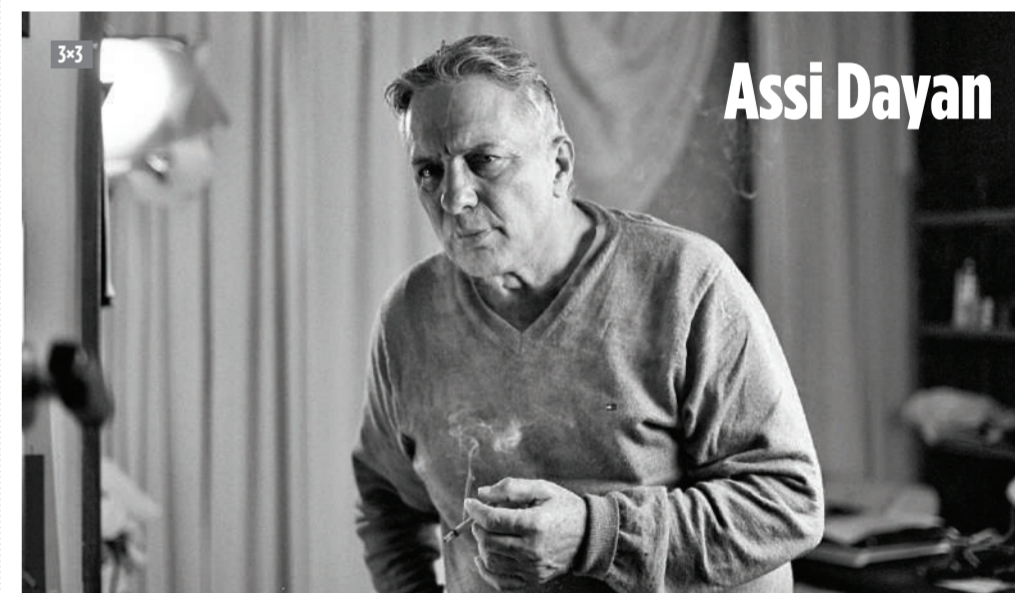
Anna Szeles, and *Beyond the Sandcliffs* will be screened in Dan Nuțu's honor, again in a TIFF without late director Radu Gabrea.

One last memory, probably the one dearest to my heart. Lucian Pintilie passed away right before this TIFF. Among the many TIFF files, I found some superb photographs we took at his place seven years ago in a photo shoot with Roald Aron—you can see Pintilie playing, posing for the camera like a child, like he probably never did before. I also found photos made at TIFF in 2011 and 2013 by Nicu and his col-

leagues. You can see them at Casa TIFF and at the Students' Culture House.

Come to think of it, this TIFF is a bummer. The usual joy that precedes it was diminished for me by the pain of losing Doina Cornea and Lucian Pintilie, two of the very few moral reference points in a nation where compromise and *quid pro quo* have risen to the level of an occupation.

Tudor Giurgiu

Assi Dayan

The poster boy of the heroic Zionist cinema turned into one of the most critical voices in the Israeli cultural scene, Assi Dayan, served, in a way, as a striking reflection of Israeli cinema and of the road it has taken since the 1960s. He was probably the most prolific persona in Israeli film and TV, working as an actor, writer and director in over six dozen productions.

Dayan was fascinated by film, and had a deep, almost instinctive, understanding of the medium. He was a devoted cineaste, an intellectual director who thought, lived and breathed the seventh art 24/7. He never had any professional training and was a complete autodidact who always kept exploring and evolving. His proficiency in film history was astonishing, and his films are full of influences and references to classical titles. He was an Auteur.

A member of one of the most influential dynasties in Israel, both in politics and in culture, Dayan was born in 1945 to Ruth, a fashion pioneer, and Moshe, a military leader and a government minister. As a teenager he started writing poetry and, after finishing his university studies, embarked on an acting career in army flicks like *He Walked through the Fields* (1967), but also outside of Israel, working with Hollywood legends like John Huston and Jules Dassin.

In the 70s he started writing and directing feature films. After two ambitious attempts

(*Crime on Delivery*, *Saint Cohen*) he turned to more commercial grounds with comedies and musicals like *Halfon Hill Doesn't Answer* (1976) and *The Hit* (1979), bringing his unique wit and talent to domestic blockbusters.

While establishing himself as an acclaimed actor and making popular movies throughout the 80s, Dayan wanted to prove his filmmaking skills go beyond entertainment, and so he went on to write and direct what would be his best film, *Life According to Agfa* (1992). In *Agfa* he created an apocalyptic tale about a single night in a Tel Aviv bar, filled with irony, pain and, most of all, humanism.

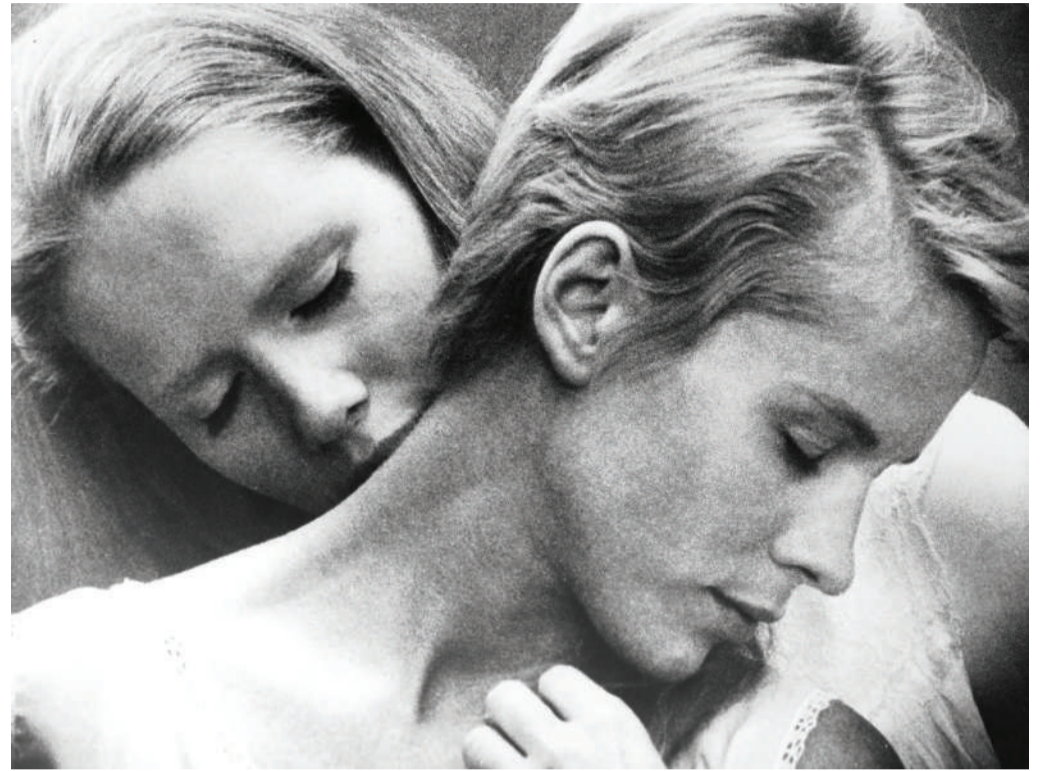
He continued exploring Israeli society with much irony and critique, but in a much more comical approach, through his next two films, *An Electric Blanket Named Moshe* (1994) and *Mr. Baum* (1997), which composed, together with *Agfa*, what is known as the *Assi Dayan Trilogy*.

In the past two decades Dayan kept on acting but his filmmaking career was not as prolific as before, mostly due to deteriorating health. But he did manage to make *Dr. Pomerantz* (2012), a macabre, existential comedy which turned out to be his swan song. He died in 2014, when he was only 68. I wish he would have stayed with us just a little bit longer, and made more films. It always felt like he had so much more to say.

Elad Samorzik

Persona: Din Suedia în Transilvania

Imaginea oficială a ediției din 2018 reproduce unul dintre cele mai cunoscute și importante momente din unul dintre filmele emblematice ale lui Ingmar Bergman – *Persona* (1966). Secvența oglinzii din *Persona* vine într-un moment în care narațiunea a fost deja dinamită – planul real și cel imaginar deja s-au întrepătruns și pare mai degrabă un moment de vis. Este unul din momentele importante în care pacienta, o actriță care renunță să mai vorbească, Elisabeth (Liv Ullmann), își reconfirmă puterea asupra supraveghetorei sale, asistenta Anna (Bibi Andersson). Anna se trezește și o observă pe Elisabeth, Bergman taie de la un cadru larg cu

interiorul casei de vacanță la un fundal gri incert, anulând spațiul, situându-le într-o lume alternativă. Apoi strânge și mai tare prim-planul printr-un zoom-in, sincronizat cu mâna lui Elisabeth care trece prin părul Annei.

Vizualul celei de-a 17-a ediții TIFF, care-i dedică autorului suedez o retrospectivă, este inspirat de această secvență emblematică pentru *Persona* și pentru cinema lui Bergman. De data asta, actrițele sunt Maia Morgenstern și Oana Pellea, iar vampirismul psihologic sugerat în filmul pastșat devine aici o referință explicită la mitologia transilvăneană.

Frații Anton și Damian Groves, de la Studioset, revin pentru a cincea oară la

TIFF, semnând și clipul oficial de anul acesta, care le-a încântat pe ambele protagoniste. „Am acceptat propunerea TIFF-ului din trei motive: e un festival pe care l-am admirat și sprijinit încă de la prima ediție, îl ador pe Ingmar Bergman și o ador pe Maia. M-a încântat rezultatul final și m-a convins încă o dată că am avut dreptate să accept această provocare” spune Oana Pellea. În vreme ce Morgenstern rememorează o legătură personală cu filmul – „Pentru mine s-a închis un cerc. Coincidența face că m-am întâlnit mai întâi cu scenariul de la *Persona* când, în facultate, mi-am dat o restanță la actorie cu o scenă din acest mare film – pe care abia ulterior l-am văzut. Să recreez

acum cu Oana această secvență-citat, apropiindu-ne cu tot umorul, gingășia, reverența și curajul de *Persona*, a fost o incursiune esențială în dragostea pentru cinema și pentru această meserie. Cu atât mai importantă cu cât ea a fost prilejuită de TIFF, un festival ca o mare sărbătoare care înseamnă întâlnirea – la mine acasă – cu autorii de film. Cu marii maeștri, dar și cu cei aflați la început de drum.”

Alex Mircioi

Assi Dayan

Mai întâi port-drapel al cinematografului zioniste și devenit apoi una dintre cele mai critice voci din cultura israeliană, Assi Dayan poate fi considerat și o emblemă a filmului israelian și a drumului urmat de acesta din anii '60 încoace. Fără doar și poate, a fost cel mai prolific reprezentant al cinema-ului și al televiziunii israeliene, activând ca actor, scenarist și regizor în peste 70 de producții. Dayan a fost fascinat de film și a demonstrat o înțelegere profundă, aproape instinctivă a mediului cinematografic. A fost un cineast devotat, un regizor intelectual care a gândit, trăit și respirat cea de-a șaptea artă 24/7. Nu a primit niciun fel de educație de specialitate, a fost un autodidact complex ce a continuat să exploreze și să evolueze. Avea cunoștințe impresionante despre istoria filmului, și peliculele sale sunt presărate de influențe și trimiteri la titluri clasice. A fost un Autor. Membru al uneia dintre cele mai influente dinastii din Israel, atât pe plan politic cât și cultural, Dayan a fost fiul lui Ruth, o pionieră într-ale modei, și al lui Moshe, un lider militar și ministru în Guvern. În adolescență a început să scrie poezii și, după încheierea studiilor universitare, s-a îndreptat către o carieră actoricească, apărând în filme israeliene de război precum *He Walked Through the Fields* (1967), dar și în producții internaționale alături de legende hollywoodiene precum John Huston și Jules Dassin.

În anii 1970 a început să-și scrie și să-și regizeze propriile lungmetraje. După două încercări ambițioase (*Crime on*

Delivery, Saint Cohen), s-a îndreptat către filme ceva mai comerciale, cu comedii și muzicaluri precum *Halfon Hill Doesn't Answer* (1976) și *The Hit* (1979), transformându-și talentul și inteligența unice în succese de casă locale.

După ce s-a afirmat drept un actor de renume și a regizat filme de succes de-a lungul anilor '80, Dayan a vrut să demonstreze că talentul său cinematografic nu se limitează la divertisment și astfel a scris și regizat ceea ce avea să devină cel mai bun film al său, *Viața văzută de Agfa* (1992). În acest film a creat o poveste apocaliptică ce descrie o singură noapte dintr-un bar din Tel Aviv, plină de ironie, durere și mai ales umanism. A continuat să exploreze societatea israeliană cu multă ironie și simț critic, însă într-o manieră mult mai comică, în următoarele sale două pelicule, *O pătură electrică numită Moshe* (1994) și *Mr. Baum* (1997) care, împreună cu *Agfa*, constituie seria cunoscută drept *Trilogia Assi Dayan*. În ultimele două decenii Dayan a continuat să joace în filme, însă cariera sa regizorală s-a diminuat, în cea mai mare parte datorită sănătății sale din ce în ce mai precare. Însă a reușit să finalizeze *Dr. Pomerantz* (2012), o comedie macabră existențială care s-a dovedit a fi cântecul său de lebedă. A murit în 2014, la numai 68 de ani. Îmi doresc să fi rămas cu noi puțin mai mult și să fi regizat mai multe filme. Întotdeauna am simțit că mai avea multe de spus.

Elad Samorzik

